

การศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมตัวละครเอก
ในวรรณกรรมเรื่องสั้นซีไรต์ลาวฉบับแปลภาษาไทย
เรื่อง “ครึ่งราคา” ของปิติ ทิวาชน ตามแนวคิดจิตวิทยา
A Psychological Analysis of the Protagonist’s Behavior
in *Half Price* by Piti Tiwachon (Thai Translation
of the Lao SEA Write Short Story)

ชัชศรีณย์ จิตคงคา / Chatsarun Jitkhongkha¹

ปภัสวลัญช์ นพวงศ์ ณ อยุธยา / Papustwalun Noppawong Na Ayuttaya¹

วรวรรณ ศรียาภัย / Warawat Sriyabhaya²

วิเชษฐชาย กมลสัจจะ / Wichetchay Kamonsujja³

ชญาณนท์ ชมดี / Chayanon Chomdee⁴

Received: Feb. 5, 2025 Revised: May 1, 2025 Accepted: Jul. 4, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมของตัวละครเอกในวรรณกรรมเรื่องสั้นซีไรต์ลาว เรื่องครึ่งราคา ของปิติ ทิวาชน (ฉบับแปลภาษาไทย) โดยใช้กรอบแนวคิดทางจิตวิทยาเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ ได้แก่ จิตวิทยาพัฒนาการ

¹คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

¹Faculty of Humanities and Social Sciences, Bansomdejchaopraya Rajabhat University.

²คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

²School of Liberal Arts, University of Phayao.

³คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

³Faculty of Liberal Arts, Rajamagala University of Technology Suvarnabhumi.

⁴สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

⁴Educational Research Development and Demonstration Institute, Srinakharinwirot University.

จิตวิทยาสังคม ทฤษฎีการปรับตัวและการเผชิญความเครียด และทฤษฎีความต้องการของ มาสโลว์ ทำความเข้าใจแรงจูงใจ ความต้องการ และการตอบสนองเชิงจิตใจของตัวละครภายใต้บริบทของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงเอกสาร เพื่อวิเคราะห์อย่างลึกซึ้งจากเนื้อหาวรรณกรรม

ผลการวิจัยพบว่าตัวละครเอกในเรื่องแสดงพฤติกรรมสอดคล้องกับลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ ทั้งในด้านปัจจัยพื้นฐาน ความมั่นคงในชีวิต ความรักและความผูกพัน การได้รับการยอมรับ และความภาคภูมิใจในตนเอง ขณะเดียวกันตัวละครต้องเผชิญความขัดแย้งภายในจากการรักษาค่านิยมดั้งเดิมท่ามกลางแรงกดดันของค่านิยมสมัยใหม่ นำไปสู่ภาวะแปลกแยกจากสังคม ความสูญเสียอัตลักษณ์ และความพยายามในการค้นหาความหมายของการมีชีวิตอยู่ ความหวังและเป้าหมายในชีวิตเป็นพลังขับเคลื่อนสำคัญในการดำรงอยู่ของมนุษย์ การศึกษานี้สะท้อนให้เห็นถึงความซับซ้อนทางจิตใจของมนุษย์ในการเผชิญความไม่มั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในบริบทของชีวิตชนบทลาวที่ต้องแบกรับผลกระทบจากความเหลื่อมล้ำทางโอกาส การเปลี่ยนผ่านจากสังคมดั้งเดิมสู่สังคมทุนนิยมสมัยใหม่จึงมิได้เป็นเพียงปรากฏการณ์ภายนอก หากแต่ยังมีผลโดยตรงต่อการก่อรูปพฤติกรรม อารมณ์ และอัตลักษณ์ของผู้คนในชุมชนอย่างลึกซึ้ง

คำสำคัญ : พฤติกรรมตัวละครเอก วรรณกรรมเรื่องสั้นซีไรต์ลาว แนวคิดจิตวิทยา

Abstract

This research aimed to analyze the behavior of the protagonist in the Lao S.E.A. Write Award-winning short story *Half Price* by Piti Tiwachon (Thai translation) using psychological theories as the analytical framework. The study applied four major perspectives: developmental psychology, social psychology, coping mechanisms, and Maslow's hierarchy of needs. The objective was to understand the character's motivations, psychological needs,

and emotional responses within the context of socio-economic changes. The study employed a documentary research methodology to conduct an in-depth analysis of the literary content.

The findings reveal that the protagonists demonstrated behaviors aligned with Maslow's hierarchy, ranging from basic needs and security to self-esteem and identity. The characters faced internal conflicts as they attempted to preserve traditional values while adapting to modern expectations. These struggles resulted in identity crises, alienation, and a search for meaning in life. The will and meaning was the primary driving force in human life. The study highlights the psychological complexities of individuals in rural Lao communities facing structural inequality and the psychological effects of economic development focused on urban centers. The transition from traditional society to modern capitalism is shown to impact not only the characters' external environment but also their emotional resilience, moral integrity, and self-conception. The story functions as a literary space that mirrors the silent psychological toll of socioeconomic transformation.

Keywords : Protagonist behavior, Lao S.E.A. Write short story literature, Psychological Framework

บทนำ

วรรณกรรมเรื่องสั้นที่ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นับว่ามีบทบาทสำคัญในการสะท้อนภาพชีวิต สังคม วัฒนธรรม และปัญหาของผู้คนในแต่ละประเทศ โดยเฉพาะการถ่ายทอดความยากลำบากของคนชายขอบ เช่น ชาวบ้านในพื้นที่ชนบท ผู้ยากไร้ หรือกลุ่มที่ถูกผลักให้ตกอยู่ภายนอกกระบวนการพัฒนา

วรรณกรรมเหล่านี้มักจะถ่ายทอดความทุกข์ ความฝัน ความหวัง และการดิ้นรนของผู้คนที่อยู่ในเงามืดของโครงสร้างอำนาจ ไม่ว่าจะเป็นอำนาจทางเศรษฐกิจ การเมือง หรือวัฒนธรรม สะท้อนให้เห็นว่าแม้ความเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและครอบคลุมทั่วทั้งภูมิภาค แต่คนบางกลุ่มกลับไม่สามารถเข้าถึงโอกาสได้อย่างเท่าเทียม การสื่อสารในรูปแบบของวรรณกรรมจึงไม่ใช่เพียงการเล่าเรื่อง หากแต่เป็นการประท้วงเชิงสัญลักษณ์ การรื้อสร้างความเข้าใจและการทวงคืนพื้นที่ในการมีตัวตนของผู้คนที่ถูกทำให้เงียบเสียง วรรณกรรมซีไรต์เหล่านี้ยังทำหน้าที่เป็นพื้นที่แห่งการรับรู้ร่วมที่เปิดโอกาสให้ผู้คนจากต่างพื้นที่และต่างวัฒนธรรมได้เข้าถึงความจริงอีกด้านหนึ่งของสังคม ความจริงที่มักไม่ปรากฏอยู่ในข่าวสารหลักหรือเอกสารราชการ นอกจากนี้ รางวัลซีไรต์ยังเป็นกลไกสำคัญที่ยกระดับเสียงของนักเขียนท้องถิ่นสู่เวทีภูมิภาค สร้างการรับรู้ในระดับสาธารณะว่าวรรณกรรมมิใช่เพียงศิลปะของถ้อยคำ แต่ยังเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนความเข้าใจและความยุติธรรมทางสังคม ดังนั้น วรรณกรรมซีไรต์จึงมิได้เป็นเพียงผลงานที่ได้รับการยอมรับด้านคุณค่าทางวรรณศิลป์เท่านั้น หากยังเป็นพยานของยุคสมัย เป็นกระจกสะท้อนโครงสร้างอำนาจและเป็นพลังเงียบที่สามารถกระตุ้นการตั้งคำถามต่อระบบที่ไม่เป็นธรรมในสังคม

หนึ่งในวรรณกรรมสำคัญที่สะท้อนประเด็นเหล่านี้อย่างลึกซึ้งคือเรื่องครึ่งราคา ของปิติ ทิวาชน (นามปากกาของอุดม ครอบคอบ) เจ้าหน้าที่ชลประทานจากแขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งได้รับรางวัลซีไรต์ในปี ค.ศ. 2020 โดยประกาศผลเมื่อวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2564 เรื่องสั้นนี้ นำเสนอภาพชีวิตของอดีตทหารพิการจากสงครามปลดแอก ผู้ซึ่งต้องเผชิญภาวะบีบคั้นในโลกหลังสงคราม เมื่อภรรยาป่วยและต้องเข้ารับการรักษาตัวละครจึงจำต้องขายใบอนุญาตตัดไม้เพื่อหาเงินรักษาชีวิตของเธอ การกระทำดังกล่าวสะท้อนถึงพันธนาการทางเศรษฐกิจ และการเข้าถึงบริการที่ไม่เป็นธรรมของประชาชนในพื้นที่ห่างไกล ทั้งนี้ ครึ่งราคาได้รับการแปลเป็นภาษาไทยโดย “จินตริย์” (ปราโมทย์ ในจิต) ข้าราชการครูจากจังหวัดยโสธร ผู้มีบทบาทในการเผยแพร่วรรณกรรมร่วมสมัยของลาวสู่ผู้อ่านไทย เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์

(2564) ได้กล่าวถึงวรรณกรรมเรื่องสั้นนี้ว่ามีเนื้อหาโดดเด่น ใช้ภาษากระทัดรัด เข้าใจง่าย และเปี่ยมด้วยคุณค่าวรรณกรรม อีกทั้งยังมีพลังในการปลุกจิตสำนึกทางสังคมได้อย่างลุ่มลึก

จากคุณค่าทางวรรณศิลป์และสาระทางสังคมที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่องครึ่งราคา งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมของตัวละครเอกในฉบับแปลภาษาไทย โดยใช้กรอบแนวคิดทางจิตวิทยาจำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1) จิตวิทยาพัฒนาการ เพื่อทำความเข้าใจพัฒนาการด้านอารมณ์ ความคิด และพฤติกรรมของตัวละครในแต่ละช่วงวัย 2) จิตวิทยาสังคม เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของบริบททางครอบครัว ชุมชน และโครงสร้างสังคมที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของตัวละคร 3) ทฤษฎีการปรับตัวและการเผชิญความเครียด เพื่อศึกษากลยุทธ์ที่ตัวละครใช้ในการเผชิญหน้ากับสถานการณ์กดดัน และ 4) ทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ ซึ่งใช้ในการวิเคราะห์แรงจูงใจเชิงลำดับขั้นที่ผลักดันให้ตัวละครแสดงพฤติกรรมเพื่อตอบสนองต่อความต้องการในแต่ละระดับ ทั้งในด้านกายภาพ ความปลอดภัย ความรัก การยอมรับ และการแสวงหาความหมายของชีวิต กรอบแนวคิดทั้งสี่นี้ถูกนำมาใช้ในการตีความกลไกภายในจิตใจของตัวละครที่ต้องเผชิญกับแรงกดดันจากบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และความคาดหวังของครอบครัวในโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการเปลี่ยนผ่านจากระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมสู่ทุนนิยมของประเทศลาว ตัวละครในเรื่องครึ่งราคาจึงเป็นตัวแทนของคนชายขอบในสังคมที่ต้องดิ้นรนเพื่อรักษาชีวิต ครอบครัว และอัตลักษณ์ของตนท่ามกลางแรงบีบคั้นจากความไม่เท่าเทียมและการเข้าถึงโอกาสอย่างจำกัด การวิจัยนี้ดำเนินการระหว่างเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2567 ถึงเดือนมกราคม พ.ศ. 2568 โดยพิจารณาผลงานวรรณกรรมที่ประพันธ์ในช่วง พ.ศ. 2537–2553 ซึ่งเป็นช่วงเวลาสำคัญของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในช่วงเปลี่ยนผ่านเชิงโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม ข้อมูลจากเรื่องสั้นจึงไม่เพียงสะท้อนภาพจิตวิทยาของตัวละคร หากยังเป็นภาพแทนของสภาพสังคมร่วมสมัยที่หล่อหลอมพฤติกรรมและการดำรงอยู่ของมนุษย์ในบริบทของความเปลี่ยนแปลง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมตัวละครเอกในวรรณกรรมเรื่องสั้นซีไรต์ลาวฉบับแปลภาษาไทยเรื่องครึ่งราคา ของปิติ ทิวาชน โดยใช้กรอบแนวคิดทางจิตวิทยา ได้แก่ จิตวิทยาพัฒนาการ จิตวิทยาสังคม ทฤษฎีการปรับตัวและการเผชิญความเครียด และทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในรูปแบบการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยวิเคราะห์วรรณกรรมเรื่องครึ่งราคา ผลงานของปิติ ทิวาชน ซึ่งได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ประจำปี ค.ศ. 2020 ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว วรรณกรรมเรื่องนี้ได้รับการแปลเป็นภาษาไทยโดย “จินตริย์” ซึ่งเป็นนามปากกาของปราโมทย์ ในจิต และประกอบด้วยเรื่องสั้นจำนวน 15 เรื่อง ที่สะท้อนชีวิตและปัญหาของคนชนบทภายใต้บริบทของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม งานวิจัยมุ่งวิเคราะห์พฤติกรรมของตัวละครเอกจากเรื่องครึ่งราคา โดยใช้เนื้อหาของวรรณกรรมเป็นข้อมูลหลักในการศึกษาผ่านกรอบแนวคิดจิตวิทยา เพื่อทำความเข้าใจกลไกทางจิตใจ การตอบสนองต่อแรงกดดัน และการธำรงอัตลักษณ์ของตัวละครภายใต้โครงสร้างสังคมที่ไม่สมดุล ทั้งนี้กระบวนการวิเคราะห์ห้วงหลักเกณฑ์การตีความวรรณกรรมในเชิงคุณภาพ โดยเลือกตอนสำคัญจากเนื้อเรื่องที่แสดงพฤติกรรมหรือความคิดของตัวละครเอกเป็นกรณีศึกษาในการวิเคราะห์เชิงลึก ดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ดังนี้

1.1 ข้อมูลตัวบท การศึกษานี้อิงจากวรรณกรรมเรื่องสั้นซีไรต์ลาว “ครึ่งราคา” ผลงานของปิติ ทิวาชน (นามปากกาของอุดม รอบคอบ เจ้าหน้าที่ชลประทานจากแขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว) ซึ่งได้รับรางวัลซีไรต์ประจำปี ค.ศ. 2020 รวม 15 เรื่องที่สะท้อนชีวิตคนชนบทลาวผ่านมิติทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม การวิเคราะห์ตัวบทใช้การอ่านหลายระดับ ได้แก่ การอ่านคร่าว ๆ เพื่อเข้าใจโครงสร้าง การอ่านเก็บ

ประเด็นเพื่อค้นหาความคิดหลัก และการอ่านอย่างละเอียดผ่านกระบวนการคิด วิเคราะห์ เพื่อรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมของตัวละครเอกในแต่ละเรื่อง ทั้งด้าน ความคิด แรงจูงใจ การตัดสินใจ และการตอบสนองต่อสถานการณ์ ซึ่งเป็นฐาน สำหรับการวิเคราะห์ด้วยกรอบแนวคิดทางจิตวิทยา

เรื่องสั้นทั้ง 15 เรื่องที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ 1) เหยื่อ ตีพิมพ์ครั้งแรกในหนังสือพิมพ์สะหวันปัตตะนา พ.ศ. 2548 2) ทะเลคลื่น ตีพิมพ์ครั้งแรกในหนังสือ “รักกันไว้เถิด” ของชาวหนุ่มแขวงสะหวันนะเขต พ.ศ. 2548 3) ผีห้วยแร่ ตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์สะหวันปัตตะนา พ.ศ. 2551 4) ครึ่งราคา ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญ ตีพิมพ์ในวารสารวันนะสิน มกราคม พ.ศ. 2537 และได้รับรางวัลเรื่องสั้นชนะเลิศในวันรำลึกการก่อตั้งกองทัพประชาชนลาว 5) ผ้าห่มผืนเดียว ตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์สะหวันปัตตะนา พ.ศ. 2552 6) ปริศนาในสะหวันปัตตะนา พ.ศ. 2547 7) รอยซ้ำ ในหนังสือพิมพ์ประชาชน พ.ศ. 2548 8) ของดี ตีพิมพ์ในวารสารวันนะสิน ตุลาคม พ.ศ. 2547 และต่อมาในฉบับภาษาไทยรวมเรื่องสั้น “สองปากฝั่งของแม่น้ำ” พ.ศ. 2551 9) เวทีในสะหวันปัตตะนา พ.ศ. 2546 10) ร่องน้ำครำ ในหนังสือพิมพ์ประชาชน วันอาทิตย์ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2547 11) จุดแตก ในวารสารวันนะสิน สิงหาคม พ.ศ. 2546 12) จดหมายในซอกหลืบ ในวารสารวันนะสิน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2539 13) ฟุ้งเหี้ยวหลัง ในสะหวันปัตตะนา มิถุนายน พ.ศ. 2547 14) เด็กเถื่อนในสะหวันปัตตะนา กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553 และ 15) ตราประทับ ตีพิมพ์ครั้งแรกในหนังสือพิมพ์ประเทศลาว พ.ศ. 2543 เรื่องสั้นทั้ง 15 เรื่องนี้ถูกวิเคราะห์โดยเน้นพฤติกรรมของตัวละครเอกในแต่ละเรื่อง โดยเฉพาะการตอบสนองต่อบริบทความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ ความกดดันทางสังคม และการแสดงออกซึ่งความหวังหรือความสิ้นหวัง ซึ่งล้วนเป็นสาระสำคัญในการศึกษาเพื่อเข้าใจความเป็นมนุษย์ในบริบทของสังคมลาวร่วมสมัย

1.2 ข้อมูลแนวคิดทางจิตวิทยา การศึกษานี้วิเคราะห์พฤติกรรมของตัวละครเอกในเรื่องครึ่งราคา โดยใช้กรอบแนวคิดทางจิตวิทยา 4 ด้าน เพื่อทำความเข้าใจแรงจูงใจ การตัดสินใจ และกลไกทางจิตใจของตัวละครภายใต้บริบท

เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมืองของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวร่วมสมัย ผ่านการอ่านและคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ แนวคิดแรกคือ จิตวิทยาพัฒนาการ ตามแนวคิดเอริกสัน (Erikson, 1963) ซึ่งชี้ว่ามนุษย์ต้องเผชิญวิกฤตทางจิตสังคมในแต่ละช่วงวัย ตัวละครจึงถูกวิเคราะห์ในฐานะผู้นำครอบครัวที่แบกรับความคาดหวังทางสังคม ถัดมาคือ จิตวิทยาสังคม ที่พิจารณาอิทธิพลของครอบครัว ชุมชน และสถานะทางสังคมต่อพฤติกรรม เช่น การยอมรับบทบาทหรือรู้สึกถูกทอดทิ้งจากโครงสร้างอำนาจ ต่อมาทฤษฎีการปรับตัวและการเผชิญความเครียดตามแนวคิดของลาซารัสและฟอล์กแมน (Lazarus and Folkman, 1984) อธิบายกลยุทธ์ที่ตัวละครใช้ เช่น การเผชิญแบบมุ่งปัญหาและมุ่งอารมณ์ และสุดท้าย ทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ช่วยวิเคราะห์แรงจูงใจจากความต้องการพื้นฐานสู่การเติมเต็มตนเอง การบูรณาการแนวคิดทั้ง 4 นี้ทำให้เข้าใจพฤติกรรมของตัวละครได้ลึกซึ้งทั้งในระดับปัจเจกและโครงสร้างสังคม โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาจากความสัมพันธ์ระหว่างโลกภายในของตัวละครกับแรงกดดันจากสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในบริบทลาวร่วมสมัย

2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบบันทึกข้อมูลที่สร้างขึ้นเพื่อการวิเคราะห์วรรณกรรมเรื่องสั้นซีไรต์ลาว ครึ่งราคา โดยปิติ ทิวาชน (ฉบับแปลภาษาไทย) โดยบันทึกรายละเอียดพฤติกรรมของตัวละครเอกอย่างเป็นระบบครบถ้วน และรอบด้าน จากการอ่านเชิงวิเคราะห์ ข้อมูลทั้งหมดจะถูกบันทึกและจัดเก็บในรูปแบบดิจิทัลด้วยโปรแกรมไมโครซอฟต์เวิร์ดเพื่อความสะดวกในการประมวลผล

3. วิเคราะห์ข้อมูลโดยการจัดระเบียบเนื้อหา แยกแยะพฤติกรรมของตัวละครเอก และตีความข้อมูลตามกรอบแนวคิดทางจิตวิทยา 4 ด้าน ได้แก่ จิตวิทยาพัฒนาการ จิตวิทยาสังคม ทฤษฎีการปรับตัวและการเผชิญความเครียด และทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของตัวละครกับปัจจัยด้านอารมณ์ สังคม และแรงกดดันทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมในบริบทของสังคมลาวร่วมสมัย

4. สรุปและอภิปรายผลการวิเคราะห์พฤติกรรมของตัวละครเรื่อง ครึ่งราคา สะท้อนให้เห็นถึงแรงจูงใจ กลไกภายในจิตใจ และการดิ้นรนเพื่ออำรงอัตลักษณ์ของตัวละครภายใต้บริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลง โดยอาศัยกรอบแนวคิดทางจิตวิทยาทั้งในด้านพัฒนาการ จิตวิทยาสังคม การเผชิญความเครียด และลำดับความต้องการของมนุษย์ เพื่อทำความเข้าใจการตัดสินใจและการปรับตัวของตัวละครอย่างลุ่มลึก ตรวจสอบข้อมูลของผลการวิเคราะห์ดำเนินตามหลักการ “สามเส้า” ได้แก่ การตีความจากตัวบทวรรณกรรม การเชื่อมโยงทฤษฎีทางจิตวิทยา การอธิบายตามบริบทจริงของสังคมลาวร่วมสมัย ซึ่งช่วยให้ข้อค้นพบมีความน่าเชื่อถือเชิงเหตุผล และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ทางวิชาการและเชิงสังคมได้อย่างมีมิติ

5. รายงานผลการศึกษาโดยใช้วิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ซึ่งมุ่งนำเสนอข้อมูลเชิงคุณภาพผ่านการอธิบาย ตีความ และเชื่อมโยงข้อมูลกับกรอบแนวคิด เพื่อให้เข้าใจพฤติกรรมของตัวละครอย่างลุ่มลึกและเป็นระบบ

นิยามศัพท์เฉพาะ

พฤติกรรมตัวละครเอก คือ การกระทำ คำพูด และการแสดงออกที่สะท้อนบุคลิก แรงจูงใจ และการตอบสนองของตัวละครหลักต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งช่วยให้เข้าใจความคิดและความรู้สึกของตัวละคร และเป็นเครื่องมือในการสื่อสารประเด็นทางสังคมและวัฒนธรรมในเรื่อง

ผลการวิจัย

งานวิจัยนี้มุ่งวิเคราะห์พฤติกรรมของตัวละครเอกในวรรณกรรมเรื่องสั้น ซีไรต์ลาว ครึ่งราคา ของปิติ ทิวาชน (ฉบับแปลภาษาไทย) โดยใช้กรอบแนวคิดทางจิตวิทยาเป็นเครื่องมือในการศึกษาปัจจัยด้านอารมณ์และจิตใจของตัวละครที่ต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงและความท้าทายในชีวิตชนบทของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวร่วมสมัย ผลการวิจัยนำเสนอการวิเคราะห์พฤติกรรมของตัวละครโดยอ้างอิงข้อมูลจากตัวบทวรรณกรรม

พร้อมเชื่อมโยงกับบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่ปรากฏอย่างเด่นชัดในเรื่อง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. จิตวิทยาพัฒนาการ ตัวละครในครึ่งราคาเผชิญกับความท้าทายที่มาจากการเติบโตและการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อวิถีชีวิต ตัวละครที่เป็นผู้ใหญ่ เช่น พ่อแม่หรือแม่เฒ่าต้องเผชิญกับความท้าทายในการปรับตัวกับสังคมใหม่ที่แตกต่างจากสิ่งที่พวกเขาคุ้นเคยมาตลอดชีวิต นอกจากนี้ ตัวละครรุ่นเยาว์ เช่น เสี่ยว ยังต้องเผชิญกับการเติบโตในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อันอาจส่งผลต่อพัฒนาการด้านอัตลักษณ์เป็นช่วงที่สำคัญในการค้นหาตัวตน ในขณะที่เด็กยังต้องเผชิญกับแรงกดดันจากครอบครัวและสังคมให้ประสบความสำเร็จ การวิเคราะห์นี้จะชี้ให้เห็นว่าความคาดหวังและแรงกดดันจากสภาพแวดล้อมส่งผลต่อการพัฒนาความคิดและอารมณ์ของตัวละครอย่างไร

2. จิตวิทยาสังคม ตัวละครในครึ่งราคาต้องเผชิญกับความรู้สึกของการถูกละเลยจากสังคมและรัฐ การรู้สึกว่าตนเองมีค่าน้อยหรือเป็นเพียง “คนครึ่งราคา” แสดงถึงการสะท้อนมุมมองที่สังคมมีต่อคนชนบท ตัวละครแต่ละตัวมีการรับรู้ตนเองที่ถูกกำหนดขึ้น โดยสภาพแวดล้อมทางสังคมทำให้พวกเขาารู้สึกถูกละเลยและแปลกแยกจากคนในเมืองใหญ่ ความรู้สึกนี้ทำให้เกิดความขัดแย้งในตนเอง ระหว่างความต้องการที่จะรักษาคุณค่าแบบดั้งเดิมของตนเองกับการพยายามปรับตัวเข้าสู่สังคมที่ให้ความสำคัญกับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ตัวอย่างเช่น ตัวละครสามีที่ต้องพยายามแย่งชิงโอกาสในการทำงานเป็นการสะท้อนถึงแรงกดดันทางสังคมที่ทำให้คนชนบทต้องพยายามปรับตัวในสังคมที่แข่งขันสูง เรื่องราวของวรรณกรรมเรื่องนี้เป็นเรื่องราวของเป็นเรื่องของพ่อเฒ่าอดีตทหารแก่นักรบภูชาติต้องพาแม่เฒ่าภรรยาเข้าโรงพยาบาล ผ่าตัดไส้ติ่ง ซึ่งมีค่าใช้จ่ายสูงจนพ่อเฒ่าต้องขายใบอนูญาติตัดไม้ ซึ่งรวมแล้วได้ประมาณครึ่งเดียวของค่ารักษา ดังเช่น “แกค่อย ๆ ลูกขึ้นประคองร่าง ผ่าผอมด้วยไม้เท้าทรงพลังทั้งสองข้าง แกพูดโดยไม่หันหน้ามามองท่านรองฯ ภูมิครึ่งเดียว ครั้งหนึ่งมันกุดหาย ก้อนสูงจะได้เป็นเจ้าของเป็นนาย” (เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์, 2564)

3. ทฤษฎีการปรับตัวและการต่อสู้กับความเครียด ตัวละครในเรื่องต้องเผชิญกับความเครียดจากภาระทางเศรษฐกิจและการปรับตัวกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป การปรับตัวต่อความเครียดสามารถมองเห็นได้จากการกระทำของตัวละครต่าง ๆ เช่น พ่อเฒ่าต้องเสียสละทรัพย์สินเพื่อครอบครัว แม้จะต้องทำงานที่ยากลำบากก็ตาม หรือตัวละครเสี่ยวที่พยายามดิ้นรนหาโอกาสในเมือง การเผชิญกับความท้าทายเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงกลไกการปรับตัวที่แตกต่างกัน เช่น การยอมรับชะตากรรม การต่อสู้เพื่อความหวัง หรือการเลือกที่จะรักษาคุณค่าทางวัฒนธรรมของตน การวิเคราะห์นี้ช่วยให้เห็นถึงการตอบสนองต่อความเครียดของตัวละครที่มีการปะทะกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

4. ทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ ตัวละครในเรื่องครึ่งราคา สามารถวิเคราะห์ได้ตามลำดับชั้นความต้องการของมาสโลว์ โดยขั้นพื้นฐานตัวละครอย่างพ่อเฒ่าต้องการปัจจัยพื้นฐาน เช่น อาหารและสุขภาพ เพื่อความอยู่รอดของครอบครัว แต่ในขั้นสูงขึ้น ตัวละครเอกแต่ละตัวเริ่มมีความต้องการที่ซับซ้อนขึ้น เช่น ความมั่นคงทางการเงิน ความเคารพจากผู้อื่น และการเติมเต็มตนเอง การที่ตัวละครถูกจำกัดด้วยโครงสร้างสังคม ทำให้พวกเขาไม่สามารถก้าวสู่ขั้นสูงสุดของความ ต้องการได้อย่างเต็มที่ นำไปสู่ความรู้สึกที่ไม่เติมเต็มและค่านิยมที่ลดลงจากการพยายามดิ้นรนกับภาวะครึ่งราคา

การวิเคราะห์ตามแนวคิดทางจิตวิทยาเหล่านี้ช่วยให้เข้าใจลึกซึ้งถึงสภาพจิตใจ ความคาดหวัง ความขัดแย้งภายใน และวิธีการที่ตัวละครตอบสนองต่อความท้าทายและแรงกดดันที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในยุคสมัยใหม่ ผลการวิจัยพบว่า เรื่องสั้นทั้ง 15 เรื่อง มีตัวละครเอกชาย 11 ตัว และตัวละครเอกหญิง 4 ตัว จากการศึกษาพฤติกรรมของตัวละครเอกตามแนวคิดจิตวิทยา จิตวิทยาพัฒนาการ จิตวิทยาสังคม ทฤษฎีการปรับตัวและการต่อสู้กับความเครียด และทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ เพื่อวิเคราะห์ลักษณะการกระทำ ความขัดแย้งภายใน และการตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมของตัวละครแต่ละตัว ผลการศึกษามีดังนี้

1. ความต้องการขั้นพื้นฐานตามทฤษฎีมาสโลว์ ทฤษฎีความต้องการพื้นฐานของมาสโลว์ (Maslow, 1970, p.80-81) ช่วยให้เราเข้าใจถึงแรงจูงใจและการกระทำของตัวละครในบริบทที่ท้าทาย ตัวละครหลายตัวต้องพยายามเติมเต็มความต้องการที่ต่างกันตามลำดับขั้นของมาสโลว์ โดยเฉพาะในสองขั้นแรก คือ ความต้องการด้านปัจจัยพื้นฐาน และความต้องการด้านความปลอดภัย ซึ่งเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ดังนี้

1.1 ความต้องการด้านปัจจัยพื้นฐาน ตัวละครหลายตัวในเรื่องนี้เผชิญกับการต่อสู้เพื่อการเอาชีวิตรอดในสภาพแวดล้อมที่กดดัน ตัวอย่างเช่น

1.1.1 พ่อเฒ่า ต้องดิ้นรนเพื่อจัดหาทรัพยากรพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของครอบครัว การที่เขาตัดสินใจขายใบอนุญาตตัดไม้ เพื่อหาเงินมารักษาภรรยาที่ป่วยแสดงถึงความจำเป็นเร่งด่วนที่เขาใช้ในการจัดหาปัจจัยพื้นฐานให้กับครอบครัว แม้ว่าจะต้องเสี่ยงต่อความสูญเสียทรัพยากรที่สำคัญ แต่ความต้องการนี้ผลักดันให้เขาตัดสินใจเช่นนั้น ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงความจำเป็นในด้านปัจจัยพื้นฐานที่แท้จริง ดังตัวอย่าง

ชายหนุ่มซีไรต์จักรยานไต่คันทา ตรมมายังกระท่อมพ่อเฒ่า
มันมาบอกข่าวทั้งกระหืดกระหอบเต็มที

“แม่เฒ่าจะถูกส่งตัวไปที่โรงพยาบาลแขวงที่บ้านเรา
เขาผ่าตัดไม้ได้”

“ผ่าตัดอะไร”

“ผ่าที่ท้องนั่นแหละ! ให้พ่อเตรียมเงินเตรียมเก็บเสื้อผ้า
เครื่องนอนไว้ รถโรงพยาบาลจะไปส่ง พ่อจะต้องจ่ายค่าน้ำมันเอง
ด้วยนะ”

“จะทำอย่างไรละทีนี้ เงินทองก็ไม่มี หรือว่า...ข้าจะขาย
ใบอนุญาตโค่นไม้.. ละหือ”

พ่อเฒ่าคิดคำนวณอยู่นาน แล้วก็คลานโค้งโขงเข้าไปเปิด
หีบสี่ตำใบเก่า ๆ ... ดึงเอากระดาษแผ่นนั้นออกมา แก่จำเป็นต้อง
สูญเสียวของสำคัญไปเสียแล้วหรือ

(ปิติ ทิวาชน, 2567, น.52)

1.1.2 สิม มีอาชีพขายขนมเพื่อเลี้ยงครอบครัว ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงการเติมเต็มความต้องการปัจจัยพื้นฐาน ทั้งตัวเขาและครอบครัวต้องพึ่งพารายได้จากการทำงานนี้ การขายขนมแม้จะไม่ใช่วิชาชีพที่ให้ผลตอบแทนสูง แต่สะท้อนถึงความมุ่งมั่นที่จะหาเลี้ยงชีวิตในระดับที่ต้องทำเพื่อความอยู่รอด ดังตัวอย่าง

“ขอข้าวบुकข้าวเปลือกด้วยเถิด เจ้านายเอ๋ย!”

สิมได้ยินเสียงขอรานอบนุ่มแผ่วเบาจากข้างหลัง เขาผันหน้ากลับไปดู แต่ยังไม่ยอมวางมือจากงานที่บรรจุนขนมทอดใส่ถุงเตรียมส่งให้ลูกค้าที่ต่างรอกินแกล้มกาแฟยามเช้า

“ข้าวบुकข้าวเปลือก จะเอาไปใส่แกงหน่อมอกหน่อไม้ที่ไหน”

สิมถามเสียงเครือ

“ข้าวสุกข้าวสารขอดหม้อขอดไหงก็ได้ดอก เจ้านายเอ๋ย”

“ตีนมือสิบยี่สิบนิ้ว ทำไมไม่ทำงานหากินเอง มึงหาขอไม่มียางอายุ!”

สิมว่าประชดพร้อมกับยื่นถุงขนมทอดให้ชายอนาถาปากแห้ง

“สาธุ ขอให้เจ้านายอยู่เย็นเป็นสุข ทำมาหากินร่ำรวยนอนหลับให้ได้หมื่น นอนตื่นให้ได้แสน...”

“รีบไปเหอะ หนี ๆ ไปอวยพรให้ตัวเองนั่นแหละ!”

(ปิติ ทิวาชน, 2567, น.104)

1.2 ความต้องการด้านความปลอดภัย ตัวละครในเรื่องนี้ยังแสดงออกถึงความต้องการที่จะมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและความปลอดภัยในชีวิตประจำวัน ในสภาพสังคมที่เต็มไปด้วยความไม่แน่นอน การมีรายได้และความมั่นคงทางการเงินเป็นสิ่งที่ช่วยให้พวกเขาารู้สึกปลอดภัย

1.2.1 สำลี เป็นอีกตัวอย่างที่แสดงถึงความต้องการความมั่นคงในชีวิต เขาเป็นคณงานก่อสร้างที่มีความหวังในการทำงานที่มั่นคงเพื่อสร้างรายได้ให้เพียงพอต่อการดำรงชีวิต แต่ในขณะที่วันหนึ่งสำลียังรู้สึกขัดแย้งกับการทำงานที่เขาได้รับซึ่งต้องทำลายป่า ความรู้สึกนี้บ่งบอกถึงการที่เขาพยายามเติมเต็มความต้องการด้านความปลอดภัย แม้จะต้องเผชิญกับการขัดแย้งในความเชื่อที่ยึดมั่นมาแต่เดิมก็ตาม

1.2.2 สีดา ทำงานเป็นเลขานุการในสำนักงาน เธอพยายามทำงานหนักและให้ความสำคัญกับตำแหน่งหน้าที่ในงาน เพื่อสร้างความมั่นคงในชีวิต แต่เมื่อเธอถูกเจ้านายกดดันและล่วงละเมิดทางเพศ เธอก็ต้องต่อสู้กับความรู้สึกไม่ปลอดภัยในสถานที่ทำงาน การแสดงออกของสีดาจึงสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการที่มีต่อความมั่นคงและความปลอดภัย โดยเฉพาะในสภาพแวดล้อมการทำงานที่ควรจะเป็นที่พึงให้กับชีวิตประจำวัน

1.3 ความต้องการด้านความรักและการยอมรับ ในตัวละครบางตัวพบว่าความต้องการนี้ยังคงแฝงอยู่ โดยมักจะปรากฏให้เห็นในความสัมพันธ์กับครอบครัวและชุมชน เช่น

1.3.1 ภรรยาของเซียน แสดงถึงความรักและความผูกพันกับสามีและลูกของเธอ ความใกล้ชิดและความรับผิดชอบในการดูแลครอบครัวทำให้เธอยอมเสียสละแม้ในยามวิกาล เช่น การลาดตระเวนร่วมกับสามีเพื่อรักษาความปลอดภัยของชุมชน แสดงถึงความมุ่งมั่นที่จะทำให้ครอบครัวปลอดภัยและรู้สึกได้รับการยอมรับในฐานะภรรยาและมารดาที่เข้มแข็ง ตัวอย่างเช่น

ได้ยินเสียงปืน ฉันก็สลับไปโดยไม่รู้ตัว ไม่ได้ยินอะไรอีกเลย
ไม่ว่าจะนานสักปานใดฉันจึงรู้สึกตัว... ส่วนลูกน้อยถูกคลุมอยู่ใน
ผ้าห่มลายขิด เธอยังหลับสนิทอยู่ในอ้อมกอดแม่ ฉันเพิ่งรู้สึกตัว

แต่ยังต้องนั่งคำนึงทบทวนเหตุการณ์อยู่เป็นชั่วโมง ความมือไปหาสามี... คลำไปที่ใดก็ไม่เจอ คลำไปถึงช่องปากที่ถูกเปิดไว้... หรือว่าสามีถูกตักเถียงนา ทันใดนั้นก็วางลูกไว้ แล้วค่อยลอดลงตามช่องกว้างนั้น ดีแต่พื้นเถียงสูงแค่อ้วน คลำไปทั่วร่างอันเปลือยเปล่าของสามี หัวตนตัวร้วเป็นรูปพรุนยังกะเฟื่อนทำขนมจีน แผลเหมือนถูกเย็บถูกแทงด้วยจักรเย็บผ้าขนาดใหญ่ เลือดของสามีไหลนองขึ้นอยู่ใต้ถุนเถียงนา

ฉันยืนขึ้นตรงช่องปาก ดึงเอาผ้าห่มลายขีดผืนเดียวที่คลุมตัวลูกบนเถียง เอาลงมากลี้คลุมศพสามี เมื่อคิดใคร่ครวญสักช่วงเวลาหนึ่ง “คนตายจะไม่เรียกร้องอะไร แต่คนตายอาจจะสำคัญกว่าคนป็น!”

(ปิติ ทิวาชน, 2567, น.68)

การวิเคราะห์ตัวละครในเรื่องครึ่งราคาผ่านแนวคิดความต้องการของมาสโลว์ แสดงให้เห็นถึงการดิ้นรนของคนชนบทลาวที่ต้องเผชิญกับความต้อการพื้นฐานทั้งในด้านปัจจัยดำรงชีวิต ความมั่นคงทางเศรษฐกิจและความปลอดภัยในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญในการก่อรูปพฤติกรรมและการตัดสินใจของพวกเขา ตัวละครเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความจริงที่หลายคนต้องยอมเสียสละและดิ้นรนเพื่อความอยู่รอดในสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยข้อจำกัด

2. การปรับตัวเพื่อความอยู่รอด การวิเคราะห์ตัวละครในเรื่องโดยเน้นการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดและขจัดความเครียดในการเผชิญปัญหา ช่วยให้เข้าใจถึงการดิ้นรนของตัวละครที่ต้องพยายามปรับตัวกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งส่งผลกระทบต่อความรู้สึกและทัศนคติในการดำรงชีวิตของพวกเขา ตัวละครหลายตัวต้องเผชิญกับแรงกดดันในการหาความมั่นคงของชีวิตภายใต้สังคมที่เปลี่ยนไป

2.1 การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดในสภาพแวดล้อมใหม่ ในเรื่องครึ่งราคา ตัวละครหลายตัวต้องย้ายถิ่นฐานและเปลี่ยนวิถีชีวิตเพื่อหางานและ

หาเลี้ยงครอบครัว การปรับตัวเหล่านี้มักเต็มไปด้วยความเครียดและความรู้สึก
แปลกแยกจากวิถีชีวิตเดิมของตน เช่น

2.1.1 เสี่ยว เป็นตัวแทนของคนชนบทที่ย้ายเข้ามาในเมือง
เพราะต้องการหางานที่มั่นคงกว่าในชนบท เสี่ยวพยายามปรับตัวให้เข้ากับ
ชีวิตเมืองและรับมือกับการแข่งขันที่เต็มไปด้วยความไม่แน่นอน อย่างไรก็ตาม
การเปลี่ยนแปลงนี้ทำให้เขาต้องสูญเสียความผูกพันกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิต
ดั้งเดิม เขารู้สึกถึงความแปลกแยก (Alienation) ที่เกิดจากการต้องห่างจาก
สิ่งที่คุ้นเคย การเผชิญปัญหานี้จึงเป็นตัวสะท้อนถึงการปรับตัวในระดับบุคคล
ภายใต้ความกดดันในการสร้างตัวตนในสภาพแวดล้อมใหม่

2.1.2 สีดา เป็นอีกตัวละครที่ต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อม
ในที่ทำงานที่เต็มไปด้วยการแข่งขันและความคาดหวังจากเจ้านาย สีดาทำงาน
เป็นเลขานุการในองค์กรขนาดใหญ่ที่เธอไม่ได้รู้สึกมีอิสระในการทำงานมากนัก
การเผชิญความกดดันจากทั้งการทำงานและการถูกกดขี่จากเจ้านาย ทำให้สีดา
รู้สึกเครียดและหวาดกลัว เธอต้องพยายามรักษาความมั่นคงในการทำงานแม้ว่า
จะรู้สึกไม่ปลอดภัยและอึดอัด การปรับตัวของสีดาจึงสะท้อนถึงความจำเป็น
ในการสร้างความมั่นคงเพื่อความอยู่รอด แม้ว่าความกดดันนี้จะบั่นทอนจิตใจ
ของเธอในบางครั้ง

2.2 การเผชิญความเครียดในการปรับตัวกับสภาพแวดล้อมและ
วิถีชีวิตใหม่ การเปลี่ยนแปลงในชีวิตของตัวละครเหล่านี้ยังมาพร้อมกับ
ความเครียดและปัญหาทางอารมณ์ที่เกิดจากการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม
ที่ไม่คุ้นเคย ความเครียดที่เกิดขึ้นสะท้อนให้เห็นถึงการต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลง
ทางสังคมและการเมืองที่กระทบต่อความมั่นคงในชีวิต เช่น

2.2.1 พ่อเฒ่า ต้องเผชิญกับความเครียดในการหาเงิน
เพื่อรักษาภรรยาที่เจ็บป่วย โดยต้องตัดสินใจขายใบอนุญาตตัดไม้ซึ่งเป็นสิ่งที่
สำคัญต่อการดำรงชีวิตของเขาในระยะยาว การที่พ่อเฒ่าต้องตัดสินใจเช่นนี้
แสดงให้เห็นถึงความเครียดในการตัดสินใจที่ต้องเสียสละทรัพยากรที่มี
เพื่อความอยู่รอดและสุขภาพของครอบครัว พ่อเฒ่าต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อม

ที่มีความไม่เท่าเทียม และรู้สึกถึงความกดดันในการปรับตัวกับระบบที่ไม่เป็นธรรมชาติ รู้สึกนี้สะท้อนถึงความเครียดที่เกิดจากความต้องการความมั่นคงในชีวิต ซึ่งเขาไม่สามารถควบคุมได้ทั้งหมด

2.3 การปรับตัวและการปกป้องคุณค่าดั้งเดิม นอกจากการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดแล้ว ตัวละครบางตัวยังพยายามรักษาคุณค่าและวัฒนธรรมดั้งเดิมที่เป็นส่วนสำคัญของตัวตน ซึ่งทำให้เกิดความขัดแย้งภายในระหว่างการรักษาคุณค่าเดิมและการปรับตัวเข้ากับวิถีชีวิตใหม่

2.3.1 ภรรยาของเชียน เป็นตัวอย่างของการปรับตัวในวิถีชีวิตใหม่ที่ต้องรักษาความผูกพันกับวัฒนธรรมดั้งเดิมและครอบครัว เธอต้องอยู่กับความกังวลและความกล้าหาญที่ต้องแสดงออกเมื่อต้องร่วมลาดตระเวนกับสามีเพื่อต่อสู้กับความไม่ปลอดภัยในชุมชน แม้จะอยู่ในสภาพแวดล้อมที่กดดัน เธอยังคงมีความรับผิดชอบในการปกป้องครอบครัว ซึ่งเป็นการรักษาคุณค่าและความผูกพันในครอบครัวให้คงอยู่ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง

การวิเคราะห์ตัวละครในเรื่องครั้งราคา โดยเน้นการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดและการเผชิญกับความเครียด สะท้อนถึงการดิ้นรนของคนในชนบทลาวที่ต้องพยายามปรับตัวและปรับวิถีชีวิตของตนในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ตัวละครแต่ละตัวแสดงถึงความจำเป็นในการสร้างตัวตนใหม่ในบริบททางสังคมและเศรษฐกิจที่ซับซ้อนและเต็มไปด้วยความไม่แน่นอน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเครียดและความท้าทายที่พวกเขาต้องเผชิญในกระบวนการปรับตัว

3. ความขัดแย้งระหว่างค่านิยมเก่าและใหม่ในจิตใจ การวิเคราะห์พฤติกรรมตัวละครผ่านกรอบจิตวิทยาสังคมสะท้อนให้เห็นความขัดแย้งภายในจิตใจที่เกิดจากการปะทะกันระหว่างค่านิยมเก่าของชุมชนชนบทกับแรงกดดันจากค่านิยมใหม่ในบริบทของเศรษฐกิจทุนนิยม ตัวละครต้องดิ้นรนระหว่างการยึดมั่นในคุณค่าดั้งเดิมกับความจำเป็นในการปรับตัวเพื่อความอยู่รอด เช่นกรณีของตัวละครสำลีแสดงให้เห็นการเปลี่ยนผ่านจากการให้ความสำคัญกับความสามัคคี ไปสู่การแข่งขันกับเพื่อนบ้านเพื่อแย่งชิงโอกาสในโครงการของรัฐ

ซึ่งขัดกับค่านิยมดั้งเดิมของการพึ่งพาอาศัยกันในกลุ่มชน การปรับตัวในลักษณะนี้สร้างความเครียดและความรู้สึกผิดภายใน เพราะต้องเลือกระหว่างความเชื่อสัตย์ต่อชุมชนกับการตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจของตนเอง

3.1 ความสับสนทางจิตใจในบริบทของการเปลี่ยนแปลง ความขัดแย้งนี้ทำให้สำลึกรู้สึกสับสนและรู้สึกขาดความเป็นตัวของตัวเอง ซึ่งเป็นปฏิกิริยาทางจิตวิทยาที่เกิดขึ้นเมื่อคนต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่รุนแรง ตัวละครเอกอย่างสำลี้ต้องรับมือกับแรงกดดันที่ผลักดันให้เขาเข้าแข่งขันในระบบทุนนิยม ซึ่งขัดกับค่านิยมของชุมชนที่เขาเคยเชื่อมั่นมาตลอด ผลที่ตามมาคือความเครียดและความรู้สึกไม่แน่ใจในทิศทางการดำเนินชีวิต เนื่องจากเขารู้สึกว่าสิ่งที่เขาต้องทำเพื่อความอยู่รอดอาจทำลายคุณค่าที่เขายึดถือและสิ่งที่เขาเคยเป็นมา

3.2 ความขัดแย้งระหว่างค่านิยมเก่าและใหม่ สีดาเป็นอีกตัวละครที่สะท้อนความขัดแย้งทางจิตใจระหว่างค่านิยมดั้งเดิมกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจ เธอต้องเลือกระหว่างการรักษาศักดิ์ศรีตนเองกับการยอมรับเงินพิเศษจากเจ้านายเพื่อความมั่นคงในงาน ความลี้ลับนี้สร้างความเครียดและสับสนภายใน เพราะไม่อาจหาตัวตนที่ชัดเจนได้ในบริบทของสังคมเมือง การดิ้นรนของสีดา แสดงถึงผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ทำให้ค่านิยมเก่าถูกทำลาย ตัวละครจึงต้องเผชิญแรงกดดันทั้งจากภายในและภายนอกในกระบวนการปรับตัวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

4. ความรู้สึกแปลกแยกและสูญเสียอัตลักษณ์ ตัวละครหลายตัวสะท้อนให้เห็นถึงภาวะของการสูญเสีย อัตลักษณ์และความรู้สึกแปลกแยกจากสังคม โดยเฉพาะในบริบทของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและการพัฒนาที่เน้นการเติบโตของเมืองใหญ่ ภาวะนี้ทำให้พวกเขาารู้สึกว่าชีวิตของตนเองไม่มีคุณค่า และอัตลักษณ์ที่เคยมีอยู่ในระบบชุมชนแบบดั้งเดิมกำลังค่อย ๆ ถูกกลืนหายไป ภายใต้การกดดันของระบบใหม่ ตัวละครเหล่านี้พบว่า ตนเองต้องพยายามปรับตัวและละทิ้งค่านิยมเก่าเพียงเพื่อความอยู่รอด ซึ่งเป็นกระบวนการที่สร้างความสับสนและความเจ็บปวดในจิตใจ

4.1 การวิเคราะห์ตามแนวคิดจิตวิทยาเรื่องการสูญเสียอัตลักษณ์ ตามทฤษฎีจิตวิทยาของเอริกสัน การสูญเสียอัตลักษณ์ หมายถึงภาวะที่บุคคล สูญเสียความรู้สึกในคุณค่าและความหมายของตัวเองในสังคม (Erikson, 1963) ภาวะเช่นนี้เกิดขึ้นเมื่อตัวละครรู้สึกว่าอัตลักษณ์ดั้งเดิมหรือบทบาทที่พวกเขา เคยมีถูกลดความสำคัญลงหรือถูกกดดันและสูญเสียความเป็นตัวของตัวเองนี้ เห็นได้ชัดในตัวละครหลายตัว เช่น พ่อเฒ่า สีดา และสำลี ซึ่งแต่ละคนเผชิญกับ วิกฤตของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่ทำให้พวกเขา รู้สึกไม่เป็นที่ยอมรับและสูญเสียตัวตนไปในที่สุด เช่นตัวอย่างจากตัวละคร

4.1.1 พ่อเฒ่า เป็นตัวอย่างของการต่อสู้เพื่อรักษาอัตลักษณ์ และความภูมิใจในตนเอง แม้จะตกอยู่ในสถานการณ์ที่บีบบังคับ เขาเคยมีบทบาท เป็นผู้นำครอบครัวและเป็นอดีตทหารที่มีเกียรติ แต่เมื่อถึงช่วงเวลาที่ต้อง ปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงในยุคเศรษฐกิจใหม่ เขาพบว่าตนเองต้องเสียสละ ความภาคภูมิใจเดิมเพียงเพื่อให้ครอบครัวอยู่รอด การขายใบอนุญาตตัดไม้ เพื่อหาเงินรักษาภรรยาสะท้อนถึงการที่เขาต้องเผชิญกับความ เป็นจริงที่เขา ไม่สามารถหันหลังให้ได้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าภาวะบีบคั้นจากระบบเศรษฐกิจที่ ไม่เป็นธรรมทำให้เขารู้สึกว่าตนเองไม่มีความหมายหรือคุณค่าเหมือนในอดีต การกระทำเช่นนี้เป็นผลของความต้องการตอบสนองความปลอดภัยและการอยู่รอด แต่ขณะเดียวกันก็สะท้อนถึงการที่เขาสูญเสียอัตลักษณ์ในฐานะผู้นำครอบครัว ที่เคยมีความภาคภูมิใจในตนเอง

4.1.2 สีดา สะท้อนการสูญเสียอัตลักษณ์ในด้านการปรับตัว เข้าสู่เมืองใหญ่ เธอเคยมีบทบาทในชุมชนชนบทและมีค่านิยมดั้งเดิมที่ยึดมั่น ในความซื่อสัตย์และความภาคภูมิใจในตนเอง แต่เมื่อเข้าสู่ระบบเมืองที่มุ่งเน้น การแข่งขันและความทันสมัย เธอพบว่าตนเองต้องละทิ้งคุณค่าที่เคยยึดถือ เพื่อเอาตัวรอด ความรู้สึกแปลกแยกในเมืองใหญ่ทำให้เธอรู้สึกสูญเสียตัวตน และกลายเป็นเพียงคนธรรมดาที่ถูกกลืนจากระบบเมือง การเผชิญหน้ากับ ความท้าทายในการปรับตัวนี้ทำให้สีดารู้สึกว่าสังคมไม่เห็นคุณค่าของเธอ ทำให้ เกิดความสับสนว่าจะใช้ชีวิตอย่างไรในสังคม

4.1.3 สำลี เป็นตัวละครที่สะท้อนความขัดแย้งระหว่างค่านิยมดั้งเดิมกับแรงกดดันจากสังคมทุนนิยม เดิมเขายึดถือความสามัคคีในชุมชน แต่เมื่อระบบเศรษฐกิจใหม่เข้ามากลับต้องแข่งขันกับเพื่อนบ้านเพื่อแย่งชิงโอกาสการทำงาน ทำให้เกิดความสับสน ความเครียด และรู้สึกสูญเสียอัตลักษณ์ ตัวละครจึงไม่ได้แสดงเพียงการเปลี่ยนแปลงภายนอก แต่เผยให้เห็นการต่อสู้ภายในจิตใจ ที่ต้องพยายามรักษาคุณค่าเดิมในสังคมที่ไม่เปิดพื้นที่ให้พวกเขา ยืนหยัด ความรู้สึกแปลกแยกและการลดทอนคุณค่าของชีวิตจึงเป็นผลลัพธ์ทางจิตวิทยาที่สะท้อนแรงปะทะระหว่างอดีตกับปัจจุบันได้อย่างชัดเจน

5. การแสวงหาความหมายและความหวังในชีวิต มนุษย์สามารถสร้างความหมายให้ชีวิตได้แม้ในสถานการณ์ทุกข์ยาก (Frankl, 1988; อ้างใน วรรณฎีกองชัยมงคล, 2565) ตัวละครในเรื่องครึ่งราคา เช่น แม่เฒ่า แสดงให้เห็นถึงความหวังที่มีต่อลูกหลาน ซึ่งกลายเป็นแรงใจในการเผชิญปัญหาสุขภาพและข้อจำกัดทางเศรษฐกิจ ความหวังใต้ออนาคตของครอบครัวทำให้เธอยืนหยัดต่อสู้กับความยากลำบาก และสะท้อนการแสวงหาความหมายในชีวิต ซึ่งเป็นกลไกทางจิตวิทยาที่ช่วยเสริมพลังในการปรับตัวอย่างเข้มแข็ง ดังนี้

5.1 การวิเคราะห์เชิงจิตวิทยาแนวคิดเรื่องความหวังและการแสวงหาความหมายในชีวิตของแม่เฒ่า มนุษย์สามารถสร้างความหมายให้ชีวิตได้ แม้ต้องเผชิญกับความทุกข์ยาก การมีเป้าหมายหรือความหวัง เช่น ความหวังในอนาคตของลูกหลาน ช่วยให้แม่เฒ่ายืนหยัดต่อสู้กับความลำบาก และเติมเต็มคุณค่าชีวิตของตนเองในสถานการณ์ที่กดดัน ตัวอย่างตัวละคร เช่น

5.1.1 เสี่ยว เป็นตัวละครที่แสวงหาความหมายในชีวิต โดยการปรับตัวเข้ากับวิถีชีวิตในเมืองใหญ่ แม้ว่าเขาจะรู้สึกแปลกแยกและสูญเสียความผูกพันกับวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม แต่เสี่ยวกลับมองการทำงานในเมืองว่าเป็นโอกาสที่จะสร้างความมั่นคงให้แก่ตนเองและครอบครัว เขามีความหวังที่จะปรับตัวเข้ากับสังคมใหม่และหาความหมายใหม่ให้กับชีวิต ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการปรับตัวและการแสวงหาความหมายที่ช่วยให้เขามีกำลังใจในการเผชิญกับความท้าทายในสภาพแวดล้อมใหม่

5.1.2 พ่อแม่ สะท้อนความหวังในการดูแลครอบครัวอย่าง แน่วแน่ แม้ต้องเผชิญความลำบากทางเศรษฐกิจ เขายอมขายทรัพย์สินหรือขายแรงงานเพื่อรักษาภรรยา แม้รู้ว่าผลอาจไม่ยั่งยืน การตัดสินใจนี้แสดงถึงการแสวงหาความหมายในชีวิตผ่านการเสียสละ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของแฟรงค์เคิล ที่เชื่อว่าความหมายสามารถเกิดขึ้นได้แม้ในความทุกข์ และเป็นพลังที่ช่วยให้มนุษย์ก้าวข้ามอุปสรรคด้วยศักดิ์ศรีและความรัก (Frankl, 1988; อ้างใน วรรณยุกต์ กองชัยมงคล, 2565)

5.2 ความสำคัญของความหวังและความหมายในชีวิต สะท้อนความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ในการให้คุณค่าแก่การมีชีวิต แม้อยู่ในสถานะที่ยากลำบาก ความหวังที่มีต่อลูกหลานหรืออนาคตกลายเป็นแรงขับเคลื่อนที่ช่วยให้ตัวละครมีกำลังใจในการดำรงอยู่ และสามารถเปลี่ยนวิกฤตเป็นโอกาส การสร้างความหมายเช่นนี้ไม่เพียงช่วยให้ตัวละครยอมรับความจริงที่เผชิญ แต่ยังคงรักษาความเข้มแข็งทางจิตใจ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการปรับตัวอย่างมีคุณภาพ

6. การเผชิญกับความคาดหวังของสังคมและครอบครัว เป็นประเด็นสำคัญที่ตัวละครในเรื่องครึ่งราคา ต้องเผชิญการรับมือกับความคาดหวังเหล่านี้ ก่อให้เกิดความเครียด การสับสนในตัวเอง และความรู้สึกต้องการหาความสมดุลระหว่างการทำตามที่ครอบครัวและสังคมคาดหวังกับการตอบสนองความต้องการภายในของตนเอง ซึ่งส่งผลกระทบต่อจิตใจและการดำรงชีวิตของตัวละครแต่ละคน

6.1 การวิเคราะห์เชิงจิตวิทยาเรื่องความคาดหวังจากครอบครัว และชุมชน ถือเป็นแรงกดดันสำคัญที่ส่งผลต่อจิตใจของตัวละครในเรื่องครึ่งราคา ตัวละครต้องเผชิญกับบทบาทที่ถูกกำหนดจากภายนอก หากไม่สามารถตอบสนองได้ ย่อมเกิดความรู้สึกผิด ความไม่มั่นใจ และความสับสนในคุณค่าของตนเอง ซึ่งอาจนำไปสู่ความเครียดหรือความวิตกในระยะยาว ตัวอย่างเช่น ตัวละครบางรายต้องแบกรับหน้าที่ดูแลครอบครัวหรือสร้างความสำเร็จตามค่านิยมดั้งเดิม แม้จะขัดกับความเป็นจริงของตนเอง ตัวอย่างเช่น

6.1.1 เสี่ยว ต้องเผชิญกับแรงกดดันจากความคาดหวังของครอบครัวและชุมชน เมื่อเขาย้ายเข้าเมืองเพื่อหางานและสร้างชีวิตที่มั่นคง เขารับรู้ถึงความคาดหวังที่จะต้องประสบความสำเร็จและส่งเงินกลับมาช่วยครอบครัว ซึ่งเป็นสิ่งที่ครอบครัวและชุมชนหวังไว้ อย่างไรก็ตาม ชีวิตในเมืองใหญ่ไม่ใช่เรื่องง่ายสำหรับเสี่ยว เขาต้องเผชิญกับความท้าทายและการแข่งขันในสิ่งแวดล้อมที่แปลกแยกและห่างไกลจากวัฒนธรรมชนบทดั้งเดิม ความคาดหวังที่เขาต้องประสบความสำเร็จเพื่อดูแลครอบครัวนี้ส่งผลให้เขารู้สึกกดดันและเกิดความวิตกกังวลเกี่ยวกับความสามารถของตนเองในการตอบสนองทั้งต่อความต้องการของครอบครัวและการปรับตัวในสังคมเมือง

6.1.2 สำลี ต้องเผชิญกับความคาดหวังจากชุมชนและครอบครัวเช่นกัน โดยเฉพาะในบทบาทที่ต้องหาเลี้ยงครอบครัว สำลีสู้สึกถึงแรงกดดันที่ต้องประสบความสำเร็จและสามารถหาเลี้ยงครอบครัวได้อย่างเพียงพอ อย่างไรก็ตาม เมื่อสถานการณ์ในชุมชนและสังคมเปลี่ยนแปลง เขาต้องพบกับความคาดหวังใหม่ในแง่ของความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ ความพยายามในการตอบสนองทั้งความคาดหวังจากครอบครัวและชุมชนก่อให้เกิดความสับสนในตนเองและแรงกดดันที่ทำให้สำลีต้องเผชิญกับภาวะความเครียดและรู้สึกแปลกแยกจากสังคม

6.2 การวิเคราะห์เชิงจิตวิทยาเรื่องการจัดการกับแรงกดดันพฤติกรรมของตัวละครในเรื่องครึ่งราคา สะท้อนถึงความเครียดและความวิตกกังวลที่เกิดจากแรงกดดันของความคาดหวังจากครอบครัวและสังคม ตัวละครพยายามหาสมดุลระหว่างความต้องการภายในกับการตอบสนองต่อบทบาทที่ถูกกำหนดจากภายนอก ซึ่งในทางจิตวิทยาถือเป็นภาวะสับสนในตัวตน โดยเฉพาะเมื่อไม่สามารถตอบสนองต่อความคาดหวังเหล่านั้นได้ ความล้มเหลวในการจัดการแรงกดดันดังกล่าวอาจนำไปสู่ความรู้สึกไร้ค่าและภาวะเครียดเรื้อรังที่ส่งผลต่อสุขภาพทางจิตใจในระยะยาว

6.3 การเผชิญกับแรงกดดันและการปรับตัว แรงกดดันจากความคาดหวังที่ตัวละครต้องเผชิญไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิต

ของพวกเขา แต่ยังสร้างภาวะความขัดแย้งภายในที่มีผลกระทบต่อตัวตนและการดำเนินชีวิต การศึกษาทางจิตวิทยาพบว่า หากบุคคลไม่สามารถหาทางปรับตัวหรือไม่สามารถสร้างสมดุลได้ บุคคลนั้นอาจจะต้องเผชิญกับปัญหาทางจิตใจ เช่น ความรู้สึกหมดหวัง หรือความรู้สึกถูกทอดทิ้งจากสังคม อย่างไรก็ตาม ในบางตัวละคร ความคาดหวังและแรงกดดันเหล่านี้ก็เป็นแรงผลักดันที่ทำให้พวกเขามุ่งมั่นพยายามดิ้นรนเพื่อสร้างชีวิตที่ดีขึ้น เช่น ลูกชายของพ่อเฒ่าที่พยายามหางานในเมือง หรือสามีที่ต้องปรับตัวเพื่อตอบสนองความต้องการของครอบครัวและชุมชน

งานวิจัยนี้วิเคราะห์ตัวละครในเรื่องครั้งราคา โดยเน้นการใช้แนวคิดจิตวิทยาเพื่อตรวจสอบการตอบสนองต่อความท้าทายของตัวละครที่ต้องเผชิญ การเปลี่ยนแปลงจากสังคมชนบทดั้งเดิมสู่สังคมสมัยใหม่ในลาว การศึกษาพบว่าตัวละครมีการแสดงออกทางจิตวิทยาที่ซับซ้อน ซึ่งรวมถึงการดิ้นรนเพื่อความอยู่รอดในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป การพยายามรักษาอัตลักษณ์และค่านิยมดั้งเดิมในสังคมที่เน้นความเจริญทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ตัวละครยังต้องเผชิญกับการปรับตัวในระดับบุคคล ครอบครัว และสังคมภายใต้ความคาดหวังและแรงกดดัน

สรุปและอภิปรายผล

ผลการศึกษาพฤติกรรมของตัวละครในวรรณกรรมเรื่องครั้งราคา โดยใช้กรอบแนวคิดทางจิตวิทยา 4 ด้าน ได้แก่ จิตวิทยาพัฒนาการ จิตวิทยาสังคม ทฤษฎีการปรับตัวและการเผชิญความเครียด และทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ เผยให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของตัวละครกับแรงกดดันทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งนำไปสู่ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะที่สามารถตรวจสอบได้ตามหลักการวิเคราะห์เชิงคุณภาพแบบสามเส้า กล่าวคือ การวิเคราะห์จากตัวบท การเชื่อมโยงทฤษฎี การอธิบายตามบริบทของชีวิตจริง ดังนี้

1. การตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมตัวละครพ่อเฒ่าตัดสินใจขายใบอนุญาตตัดไม้เพื่อรักษารรยา แสดงถึงพฤติกรรม

ที่ขับเคลื่อนด้วยความต้องการพื้นฐานตามลำดับขั้นของมาสโลว์ คือ ความอยู่รอดและความปลอดภัย เมื่อบุคคลไม่สามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานได้อย่างมั่นคง ย่อมเกิดความเครียดและยอมจำนนต่อเงื่อนไขที่ไม่เป็นธรรม ซึ่งตรงกับแนวคิดการเผชิญความเครียดของลาซารัสและฟอล์กแมน ที่แสดงให้เห็นถึงการเผชิญทั้งในเชิงปัญหาและอารมณ์ (Lazarus and Folkman, 1984) นอกจากนี้การเผชิญกับความไม่แน่นอนยังสะท้อนปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่กดดันคุณค่าเดิมของตัวละครและบีบบังคับให้เขาต้องตัดสินใจบนพื้นฐานของการอยู่รอดมากกว่าศักดิ์ศรี

2. ความท้าทายในการรักษาอัตลักษณ์และความรู้สึกแปลกแยกตัวละครเสี่ยวที่ย้ายจากชนบทเข้ามาในเมือง เผชิญกับความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อม ซึ่งส่งผลต่อภาวะการแปลกแยกและวิกฤตอัตลักษณ์ตามแนวคิดของเอริกสัน (Erikson, 1963) ตัวละครรู้สึกสูญเสียคุณค่าเดิมและต้องต่อสู้เพื่อสร้างความหมายใหม่ในบริบทของทุนนิยม ซึ่งเน้นการแข่งขันและสถานะทางเศรษฐกิจ ความขัดแย้งระหว่างคุณค่าดั้งเดิมกับระบบใหม่ก่อให้เกิดภาวะสับสนในตัวตน และสะท้อนความเปราะบางทางจิตใจเมื่อโครงสร้างสังคมเดิมถูกสั่นคลอน

3. การจัดการกับแรงกดดันจากครอบครัวและสังคม ลูกชายของพ่อเต่าต้องแบกรับภาระในฐานะผู้ดูแลครอบครัว ซึ่งก่อให้เกิดความเครียดภายในจากความขัดแย้งระหว่างหน้าที่ทางสังคมกับความต้องการส่วนตัว ความขัดแย้งดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดจิตวิทยาสังคมที่ชี้ว่าแรงกดดันจากครอบครัวและชุมชนมีอิทธิพลอย่างสูงต่อการตัดสินใจและพฤติกรรมของบุคคล นอกจากนี้ยังสะท้อนบทบาทชายในบริบทของครอบครัวลาวที่ต้องแสดงความเข้มแข็งแม้ต้องแลกมาด้วยความเจ็บและการกดทับอารมณ์ตนเอง

4. การแสวงหาความหมายและความหวังในชีวิต แม่เต่าเป็นตัวแทนของความหวังในบทบาทของผู้เฝ้ารอและส่งต่อคุณค่าให้ลูกหลาน ซึ่งสะท้อนแนวคิดของแฟรงเคิลที่มองว่าการมีเป้าหมายในชีวิตเป็นพลังในการดำรงอยู่ (Frankl, 1988; อ้างใน วรวิญญู กองชัยมงคล, 2565) ความหวังของแม่เต่า

ช่วยลดความวิตกกังวล และทำหน้าที่เป็นกลไกภายในที่ช่วยในการปรับตัวกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง โดยไม่สูญเสียศรัทธาในคุณค่าของตนเองและครอบครัว

การวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดทางจิตวิทยาจากวรรณกรรมเรื่อง ครึ่งราคาสะท้อนว่าตัวละครต้องเผชิญแรงกดดันจากบริบทเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างการปรับตัวกับการดำรงอัตลักษณ์ ภาวะนี้ไม่ใช่ปัญหาส่วนบุคคลเท่านั้น แต่สะท้อนสภาพร่วมของผู้คนในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การเสริมสร้างความยืดหยุ่นทางจิตใจและทักษะชีวิตจึงเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยให้บุคคลรับมือกับความเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีเป้าหมาย พร้อมทั้งส่งเสริมบทบาทของครอบครัว ในฐานะพื้นที่สนับสนุนทางอารมณ์ ควบคู่กับการศึกษารูปแบบการปรับตัวของชุมชนต่าง ๆ เพื่อพัฒนาแนวทางที่เหมาะสมกับบริบทเฉพาะ และเชื่อมโยงสู่การออกแบบนโยบายที่ตอบสนองต่อความเป็นจริงทางสังคม

เอกสารอ้างอิง

- เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์. (2564). *เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์: เรื่องสั้นซีไรต์ลาว. มติชนสุดสัปดาห์*. สืบค้นเมื่อ 2 พฤศจิกายน 2567. จาก https://www.matichonweekly.com/column/article_442204
- ปิติ ทิวาชน. (2567). *ครึ่งราคา: รวมเรื่องสั้นรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) รางวัลซีไรต์ สปป.ลาว ค.ศ. 2020*. สำนักพิมพ์อนาคต.
- Erikson, E. H. (1963). *Childhood and society* (2nd ed.). Norton.
- Frankl, V. E. (1988). *Man's search for meaning: An introduction to logotherapy* (Revised and updated ed.). ใน *วารัณญ กองชัยมงคล*. (2565). *ความหมายในชีวิตจากสิ่งที่มีอยู่*. สืบค้นเมื่อ 2 พฤศจิกายน 2567. จาก <https://www.psy.chula.ac.th/th/feature-articles/lifemeaning/>
- Lazarus, R. S., & Folkman, S. (1984). *Stress, appraisal, and coping*. Springer Publishing.
- Maslow, A. H. (1970). *Motivation and personality*. Harper & Row.